

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

20.11.2023. – 24.11.2023.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 27.11.2023. године

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

20.11.2023. – 24.11.2023.

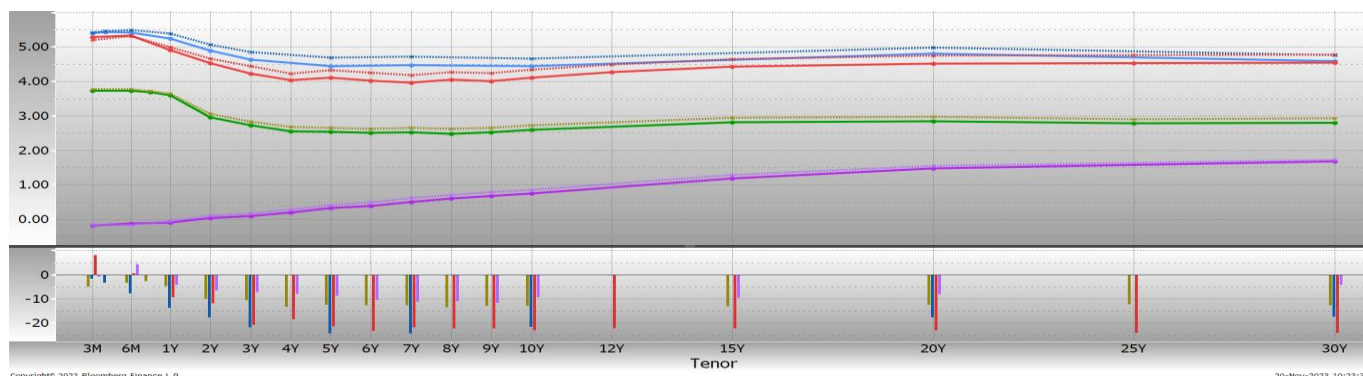
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Зона евра			САД			Велика Британија			Јапан		
	17.11.23	-	24.11.23	17.11.23	-	24.11.23	17.11.23	-	24.11.23	17.11.23	-	24.11.23
2 године	2.96	-	3.07	↗	4.89	-	4.95	↗	4.55	-	4.71	↗
5 година	2.53	-	2.62	↗	4.44	-	4.49	↗	4.12	-	4.33	↗
10 година	2.59	-	2.64	↗	4.44	-	4.47	↗	4.10	-	4.28	↗

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vubill-ове

Доспијеће	Приноси			
	17.11.23	-	24.11.23	
3 мјесеца	3.750	-	3.708	↘
6 мјесеци	3.731	-	3.710	↘
1 година	3.616	-	3.618	↗

Граф 1: Приказ кривих приноса државних обвезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 24.11.2023. године (пуне линије) и 17.11.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНА ЕВРА

Приноси сигурнијих земаља зоне евра су током протекле седмице забиљежили раст дуж цијеле криве. Приноси њемачких обвезница су забиљежили раст између 5 и 11 базних поена, док су приноси италијанских обвезница повећани између 4 и 8 базних поена на седмичном нивоу. Вијест која је обиљежила протеклу седмицу, а утицала је на раст приноса обвезница зоне евра дуж цијеле криве, је одлука Владе Њемачке да, четврту годину заредом, суспендује лимит нових задуживања за 2023. годину, након што је Влада била принуђена на радикалне промјене у буџету услјед раније одлуке Уставног суда којом је заустављено преусмјеравање 60 милијарди EUR у нове инвестиције. У мјесечном економском извјештају Дојче Бундесбанк је наведено да ће економија Њемачке вјероватно забиљежити пад у овом кварталу и да ће опоравак бити напоран, чак иако постоје одређени знакови да би до побољшања могло доћи почетком слjedeће године.

Одрницање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на спољним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

Предсједница ЕЦБ-а Лагард је изјавила да, с обзиром на оно што је до сада урађено, централна банка може пажљиво да прати текуће тржишне услове, посебно трошкове живота, како би процијенила стварни утицај на економију након свих заостравања монетарне политике, те је сугерисала да ће ЕЦБ паузирати и сачекати да се инфлација врати на циљ од 2% у будућности. Њен замјеник Де Гиндос је истакао да постоје ризици за тренутне изгледе за раст зоне евра који могу имати за резултат слабије перформансе него што се раније очекивало, због споријег глобалног економског замаха и сталне високе инфлације.

У полугодишњем извјештају финансијске стабилности, ЕЦБ је упозорила да слаб економски раст у зони евра пријети да повећа ризике по финансијску стабилност због високих каматних стопа. Подпредсједник Де Гиндос је навео да слаби изгледи економског раста, заједно са посљедицама високе инфлације, негативно утичу на могућности људи, компанија и влада да сервисирају своја дуговања.

Из Европске комисије је саопштено да ће агрегатна фискална политика за 2024. годину бити рестриктивнија због постепеног укидања енергетских мјера. Ипак, чланице као што су Француска и Италија планирају да премаше предложене нивое потрошње, одступајући од смјерница ЕУ, како показују анализе нацрта буџета.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Аутпут грађевинског сектора – ЗЕ (Г/Г) СЕП	-	-0,3%	0,0%
2.	РМІ композитни индекс – ЗЕ (прелим.) НОВ	46,8	47,1	46,5
3.	РМІ индекс прерађивачког сектора – ЗЕ (прелим.) НОВ	43,5	43,8	43,1
4.	РМІ индекс услужног сектора – ЗЕ (прелим.) НОВ	48,1	48,2	47,8
5.	Инделс повјерења потрошача – ЗЕ (прелим.) НОВ	-17,8	-16,9	-17,8
6.	БДП – Њемачка (К/К) финал. III квартал	-0,1%	-0,1%	0,1%
7.	Ифо индекс очекиваног повј. инвеститора – Њемачка НОВ	85,8	85,2	84,8
8.	Произвођачке цијене – Њемачка (Г/Г) ОКТ	-11,0%	-11,0%	-14,7%
9.	Произвођачке цијене – Финска (Г/Г) ОКТ	-	-8,1%	-8,2%
10.	Произвођачке цијене – Ирска (Г/Г) ОКТ	-	-2,4%	-1,6%
11.	Произвођачке цијене – Шпанија (Г/Г) ОКТ	-	-7,8%	-8,5%
12.	Произвођачке цијене – Португал (Г/Г) ОКТ	-	-5,0%	-5,2%
13.	Малопродаја – Француска (Г/Г) ОКТ	-	-2,8%	-4,5%
14.	Стопа незапослености – Финска ОКТ	-	6,8%	7,0%

САД

Приноси америчких државних обвезница су током протекле седмице забиљежили раст дуж цијеле криве, а финансијско тржиште је у четвртак било затворено због празника. Почетком седмице, објављен је записник са посљедње сједнице FOMC-а у којем је наведено да су креатори монетарне политике уједињени око стратегије да се „пажљиво поступа“ са кретањем каматних стопа и да свако даље повећање зависи од напретка ка циљаном нивоу инфлације. Званичници ФЕД-а су нагласили да им је, иако се инфлација смањила у протеклој години, потребно више доказа како би били сигурни да је постигнут циљани ниво од 2%. Такође, записник је показао да чланови FOMC -а наглашавају да су више каматне стопе почеле да стварају притисак на становништво и предузећа.

Министарка финансија САД Јелен је изјавила да САД постижу значајан напредак у смањењу инфлације, али се и даље примјећује повећање цијена неких важних артикала, укључујући храну. Јелен је додала да је САД-у потребан фискално одговоран, одржив пут за потрошњу и опорезивање. Предсједник ФЕД-а из Ричмонда Баркин је изјавио да подаци указују на то да економија САД биљежи експанзију како инфлација успорава, али да нема довољно напретка у борби против исте да би ФЕД прогласио побједу.

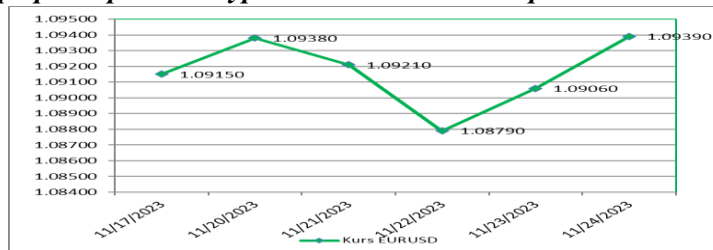
Према алату који користи ФЕД (Федвоч) инвеститори углавном очекују да ће ФЕД оставити непромијењену референтну каматну стопу у децембру, али су умањили очекивања о смањењу каматних стопа у 2024. години, након објављивања података са тржишта рада. Фокус тржишних учесника је на овоседмичном објављивању податка о БДП-у, РСЕ дефлатору, те података са тржишта рада.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Водећи индекс ОКТ	-0,7%	-0,8%	-0,7%
2.	Број захтјева за хипотекарне кредите 17. нов	-	3,0%	2,8%
3.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ 18. нов	227.000	209.000	233.000
4.	Стални захтјеви незапослених за помоћ 11. нов	1.875.000	1.840.000	1.862.000
5.	Поруџбине трајних добара П ОКТ	-3,2%	-5,4%	4,0%
6.	PMI индекс прерађивачког сектора П НОВ	49,9	49,4	50,0
7.	PMI индекс услужног сектора П НОВ	50,3	50,8	50,6
8.	PMI композитни индекс П НОВ	50,4	50,7	50,7

USD је забиљежио депрецијацију у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио раст са нивоа од 1,0915 на ниво од 1,0939, што представља раст од 0,22% на седмичном нивоу.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Приноси на британске државне обвезнице су забиљежили раст дуж цијеле криве током протекле седмице, посебно на средњем дијелу исте. Почетком седмице, премијер Велике Британије Сунак је изјавио да његова Влада може почети са смањењем пореза након што је постигнут циљ да се ове године стопа инфлације преполови. Ова изјава сугерише да би економски планови, које би ове седмице требало да објави министар финансија Хант, могли да укључе пореске олакшице. Сунак је изразио жељу за одрживим смањењем пореског оптерећења, а сада када је инфлација под контролом, могао би покренути сљедећу фазу смањења пореза. Гувернер Банке Енглеске (ВоЕ) Бејли је упозорио да ће централна банка можда морати поново да повећа каматне стопе и да трошкови хране и енергије и даље представљају велики ризик за изгледе инфлације. Бејли је такође истакао да креатори монетарне политике централне банке треба да буду на опрезу везано за даље сигнале „опстанка инфлације“, који би могли захтијевати поновно повећање каматних стопа. Чланица МРС ВоЕ Ман је изразила оптимизам по питању изгледа потражње и очекује снажну инфлацију плата и услуга током 2024. године, што даје предност рестриктивнијој монетарној политици. Слично, Ремсен је изјавио да је рестриктивни став за дужи период оправдан и да не искључује потребу додатног повећања каматних стопа.

S&P је објавио да олакшање због паузе у повећању каматних стопа и јасно успоравање главних мјера инфлације помажу у подршци пословним активностима, иако се наставља биљежити пад наруџби, а

резултати најновијег истраживања сугеришу да је БДП Велике Британије у посљедњем кварталу непромијењен.

Канцеларија за буџетску одговорност (OBR) очекује економски раст Велике Британије од 0,6% у овој години (раније очекивано -0,2%) и 0,7% у 2024. години (раније очекивано 1,8%). У наредним годинама, у периоду од 2025. до 2027. године, се очекује да ће економски раст износити од 1,4% до 2,0%. За инфлацију се очекује да ће пасти на 2,8% до краја 2024. године, а након тога на циљаних 2% у 2025. години.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Задуживање јавног сектора (у милијардама GBP) ОКТ	10,7	14,0	13,7
2.	PMI композитни индекс (прелим.) НОВ	48,7	50,1	48,7
3.	PMI индекс прерађивачког сектора (прелим.) НОВ	45,0	46,7	44,8
4.	PMI индекс услужног сектора (прелим.) НОВ	49,5	50,5	49,5
5.	GfK индекс повјерења потрошача НОВ	-28	-24	-30

Током протекле седмице GBP је забиљежила апрецијацију у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,87583 на ниво од 0,86779. GBP је забиљежила апрецијацију у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан са нивоа од 1,2462 на ниво од 1,2603.

ЈАПАН

Савјетодавно фискално тијело Министарства финансија Јапана је упозорило на потребу да се више пажње посвети могућим неповољним утицајима инфлације и већих каматних стопа на финансије земље, како се приближава могућа промјена монетарне политике ВоЈ. Аукција двадесетогодишњих државних обвезница Јапана одржана у уторак је показала да постоји велика потражња за овим обвезницама јер је јачање ЈPY умањило спекулације да је промјена монетарне политике неизбјежна. ВоЈ је ове године купила ETF (*exchange-traded funds*), који спадају у ризичну имовину, само 3 пута (најмањи износ још од 2010. године) јер је тржиште акција нагло скочило на највишу вриједност у посљедње 33 године. Мањак куповина на тржишту некретнина и J-REIT тржишту осликава снажан раст, што је фактор који ставља по страни потребу за додатном помоћи од стране централне банке. Такође, ово показује да ВоЈ користи прилику да изађе из стимулативног програма. Кабинет Владе Јапана је објавио свој мјесечни економски извјештај, у ком је смањена укупна економска процјена за новембар, први пут у 10 мјесеци, означавајући паузу у умјереном опоравку услјед ослабљене домаће потражње. Овај прекид „умјереног опоравка“, који је трајао претходних 6 мјесеци, приписан је томе што су пословне инвестиције оцијењене нижим. У четвртак је тржиште у Јапану било затворено због празника. Произвођачка активност Јапана остаје слаба у новембру, шести мјесец заредом, што показују објављени подаци о PMI индексима. Овакви подаци указују да економски раст почиње да слаби услјед слабе потражње и високе инфлације. Влада тражи подршку корпоративног сектора да би се повећале плате у 2024. години, као и да би могла да смањи порезе становништву ради стимулisaња економије и одржавања куповне моћи становништва. У међувремену, бивши дипломата, Јамасаки, сматра да JPY можда и неће ослабити значајно изнад нивоа 150 према USD, те предвиђа да би ВоЈ могла напустити политику негативних каматних стопа већ у априлу 2024. године.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Стопа инфлације (Г/Г)	ОКТ	3,4%	3,3%
2.	Стопа базне инфлације (Г/Г)	ОКТ	4,1%	4,0%
3.	PMI индекс прерађивачког сектора П	НОВ	-	48,1
4.	PMI индекс услужног сектора П	НОВ	-	51,7
5.	PMI композитни индекс П	НОВ	-	50,0
6.	Водећи индекс Ф	СЕП	108,7	108,9
7.	Истовремени индекс Ф	СЕП	114,7	114,6
8.	Продаје широм земље (Г/Г)	ОКТ	-	6,1%
				9,2%

JPY је током протекле седмице забиљежио благу депрецијацију у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио раст са нивоа од 163,27 на ниво од 163,47. JPY је забиљежио апрецијацију у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 149,63 на ниво од 149,44.

НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 75,89 USD (69,53 EUR).

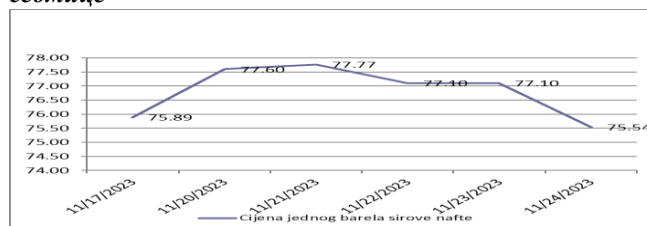
Почетком седмице, цијена нафте је забиљежила раст у складу са очекивањима да ОПЕС+ разматра додатно смањење понуде овог енергента на састанку који је требало да се одржи 26. новембра. Међутим, средином седмице је објављена вијест да је састанак неочекивано одгођен, а разговори су наишли на блокаду због незадовољства Саудијске Арабије нивоом производње нафте других чланица. Састанак би сада требало да буде одржан 30. новембра. Портпарол ОПЕС-а је изјавио да ће се најављени састанак одржати путем интернета, а не лично у Бечу, што је гест који су тржишта схватила као знак продубљивања раздора међу чланицама. Наведено одгађање састанка утицало је на смањење цијене овог енергента. У четвртак је тржиште нафте било затворено због празника у САД.

Ројтерс је објавио да је Венецуела близу да одобри лиценцу за Шел и Тринадад за развој гасног поља на мору, док би Колумбија могла увозити венецуелански гас и нафту. Токови израелског природног гаса у Египту вратили су се на предратне нивое, након што је Шеврон поново покренуо производњу. Џеј Пи Морган очекује да ће цијена нафте у 2024. години остати непромијењена како ОПЕС+ буде одржавао ограничену понуду овог

енергента, а пад цијене очекују у 2025. години. Предсједник Међународне агенције за енергију Бирол је изјавио да је тржиште нафте „на ивици“ због најновије кризе на Блиском истоку. Додао је да се зелена економија развија брже него што се очекивало и нагласио да, иако нема потребе за заустављањем улагања у нафту и гас, можда ће требати даље разматрање нових поља и истраживања. IEA (Међународна агенција за енергију) предвиђа благи вишак залиха овог енергента, чак и ако се смањење производње нафте ОПЕС+ продужи до 2024. године. С друге стране, Саудијска Арабија и Русија ће вјероватно продужити своја смањења до првог квартала 2024. године.

На затварању тржишта у петак, цијена једног барела сирове нафте је износила 75,54 USD (69,06 EUR). Цијена нафте је већ пету седмицу заредом смањена, те је у односу на претходну смањена за 0,46%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на спољним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

На отварању лондонске берзе метала у понедјељак, цијена једне фине унце злата је износила 1.980,82 USD (1.814,77 EUR).

У протеклој седмици, цијена злата је углавном биљежила раст, уз блага смањења у понедјељак и сриједу. Цијена злата у уторак је забиљежила раст преко психолошке границе од 2.000 USD по унци, што је подстакнуто очекивањима да је ФЕД завршио са повећањима каматних стопа, чиме се ствара притисак на USD. Извоз злата из Швајцарске у октобру је достигао највиши ниво од маја, подстакнут повећаним испорукама Индији како би се задовољила потражња током празничне сезоне. Као водећи свјетски пружалац услуга рафинирања и транзита златних полуга, Швајцарска снабдијева потрошачка тржишта, посебно Индију и Кину. Увоз злата у Индији је у октобру порастао за 60% у односу на претходну годину, на највиши ниво у последње двије и по године, са нижим цијенама уочи фестивала, а што је подстакло повећану куповину златног накита. Аналитичари из Фич Солушн су саопштили да вјерују да ће главни фактори који подржавају злато у 2024. години бити смањење каматних стопа ФЕД-а, слабији USD и високи нивои геополитичке напетости.

Након објављивања података у САД који су показали пораст инфлаторних очекивања, цијена овог племенитог метала је током трговања у сриједу забиљежила смањење. Цијена злата је у петак порасла изнад психолошког нивоа од 2.000 USD, што је други узастопни седмични раст. Овај раст је подстакнут слабљењем USD, након објављивања лошијих података о PMI индексима него што се очекивало, а што је повећало спекулације да ће ФЕД почети да смањује каматне стопе већ у другом кварталу 2024. године. Ово се десило упркос смиривању геополитичких тензија између Израела и Хамаса.

На затварању тржишта у петак, цијена једне фине унце злата је износила 2.000,82 USD (1.829,07 EUR). На седмичном нивоу, цијена злата је повећана за 1,01%.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле седмице

